

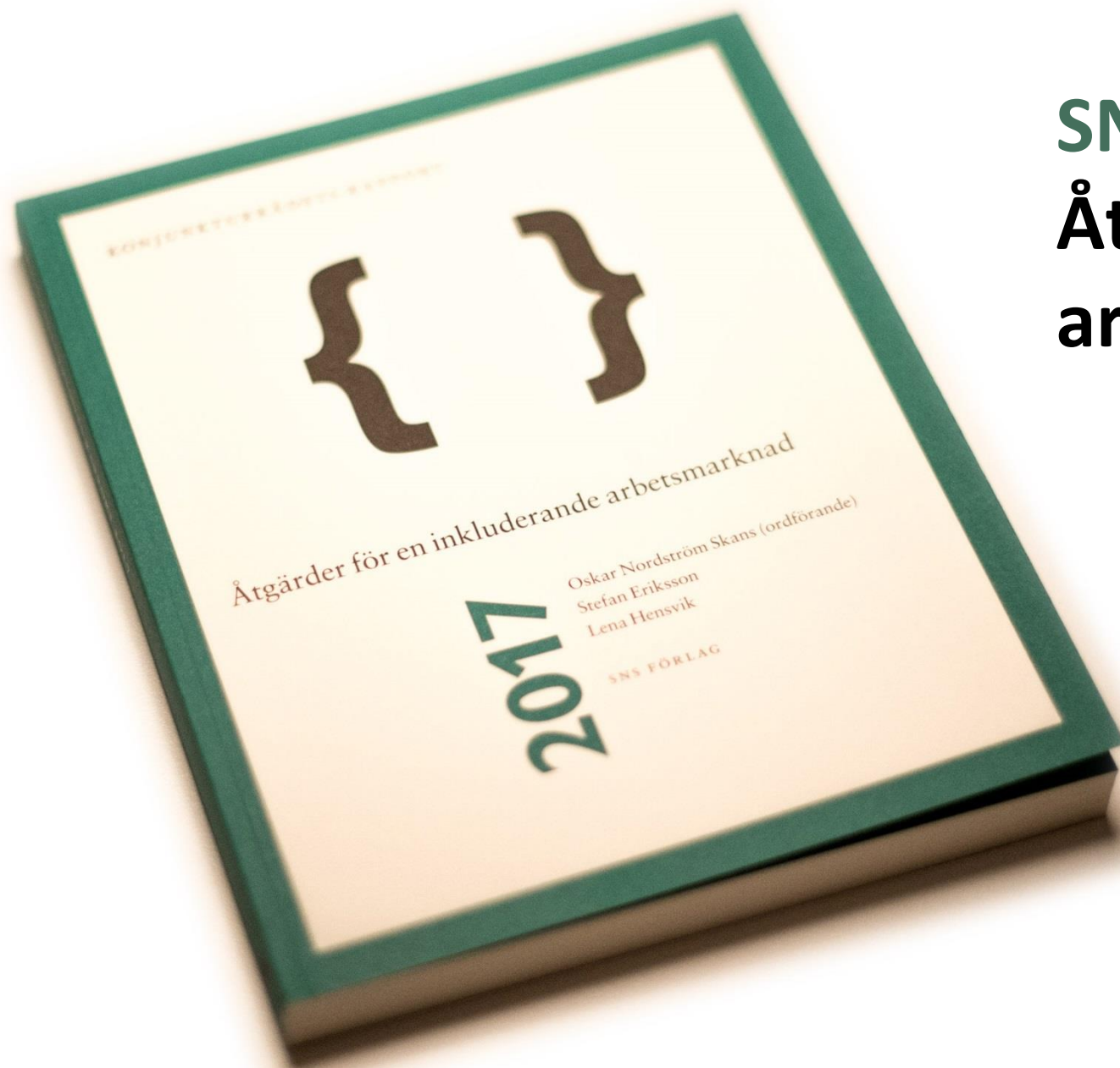
SNS FÖRTROENDERÅDSMÖTE

SNS KONJUNKTURRÅDSRAPPORT 2017

ÅTGÄRDER FÖR EN
 INKLUDERANDE
ARBETSMARKNAD

VINTERMIDDAG

ONSDAGEN DEN 25 JANUARI 2017
MODERNA MUSEET I STOCKHOLM

SNS Konjunkturråd 2017

Åtgärder för en inkluderande arbetsmarknad

Oskar Nordström Skans
Stefan Eriksson
Lena Hensvik

Rådets rapport

- Beskriva läget på den svenska arbetsmarknaden
- Belysa styrkor och svagheter och diskutera vad som kan och bör förbättras

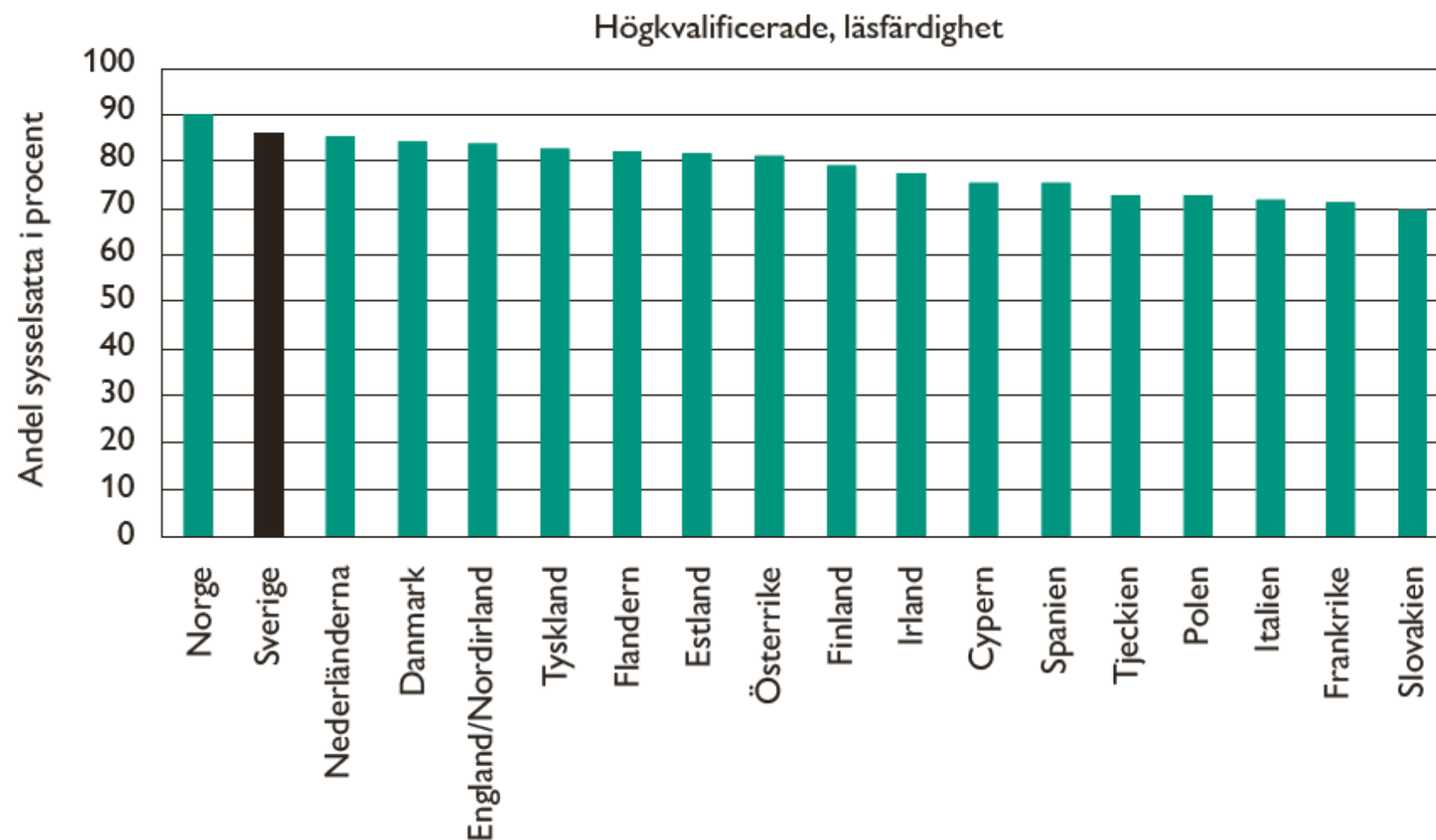
Rådets rapport

- Beskriva läget på den svenska arbetsmarknaden
- Belysa styrkor och svagheter och diskutera vad som kan och bör förbättras
- Arbetsmarknaden fungerar väl för de flesta.
- *Utmaningen: Hur göra arbetsmarknaden mer inkluderande?*

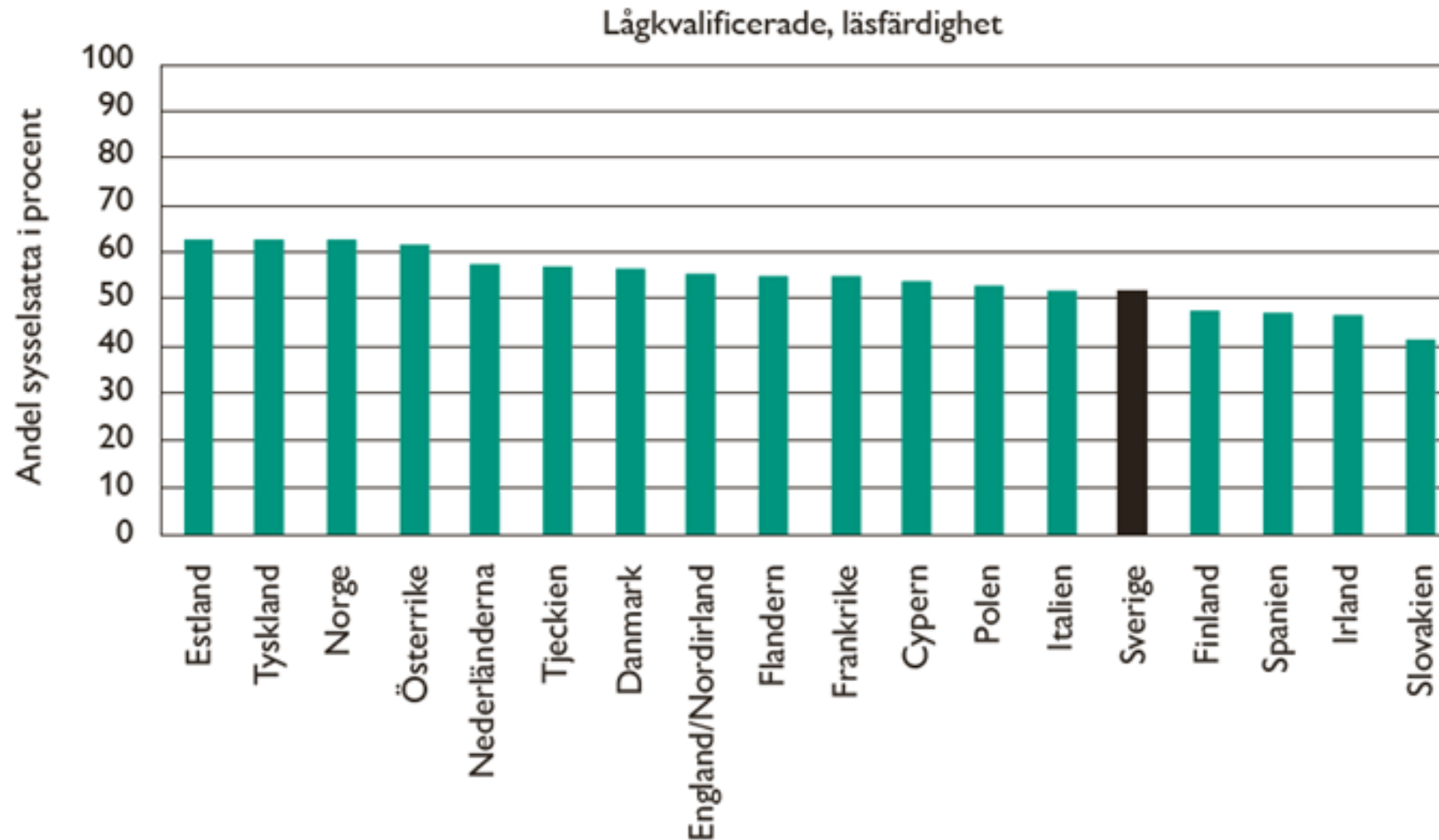
Svensk arbetsmarknad är exceptionell

- Högsta arbetskraftsdeltagandet
- Högsta sysselsättningen
- Högst andel unga (studenter) bland de arbetslösa
- Minsta lönespridningen
- Högsta minimilönerna
- Lägsta andelen enkla jobb
- Störst sysselsättningsgap mellan infödda och utomeuropeiska invandrare

God sysselsättning bland de högkvalificerade

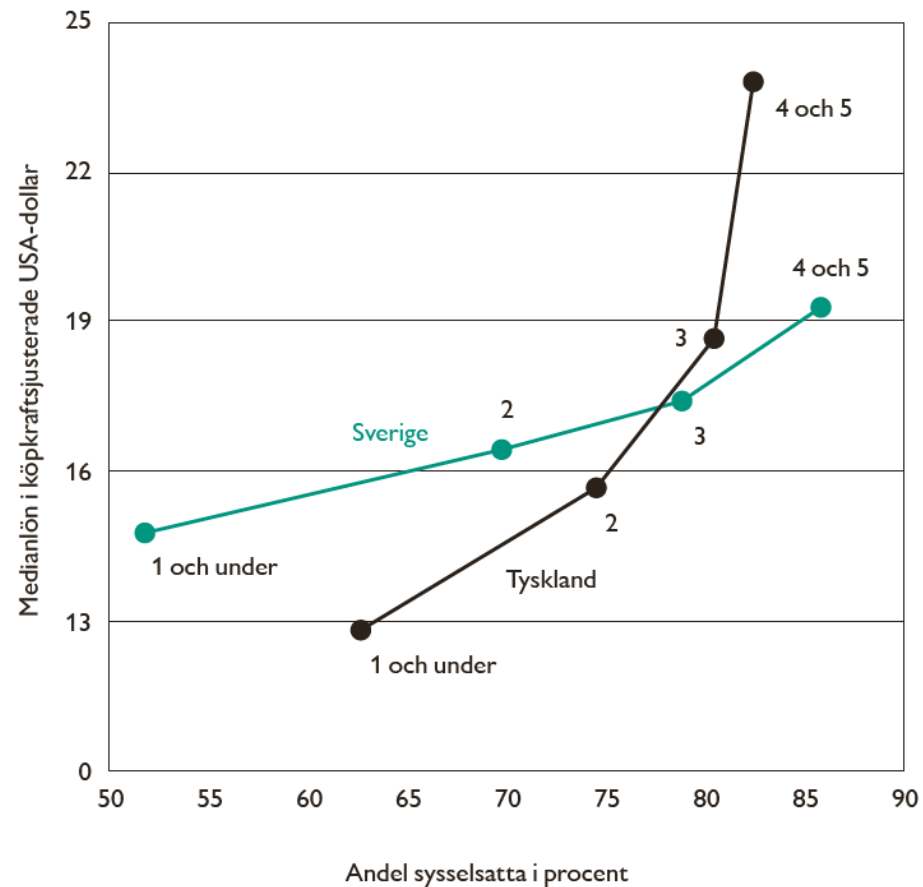

...men inte bland de lågkvalificerade

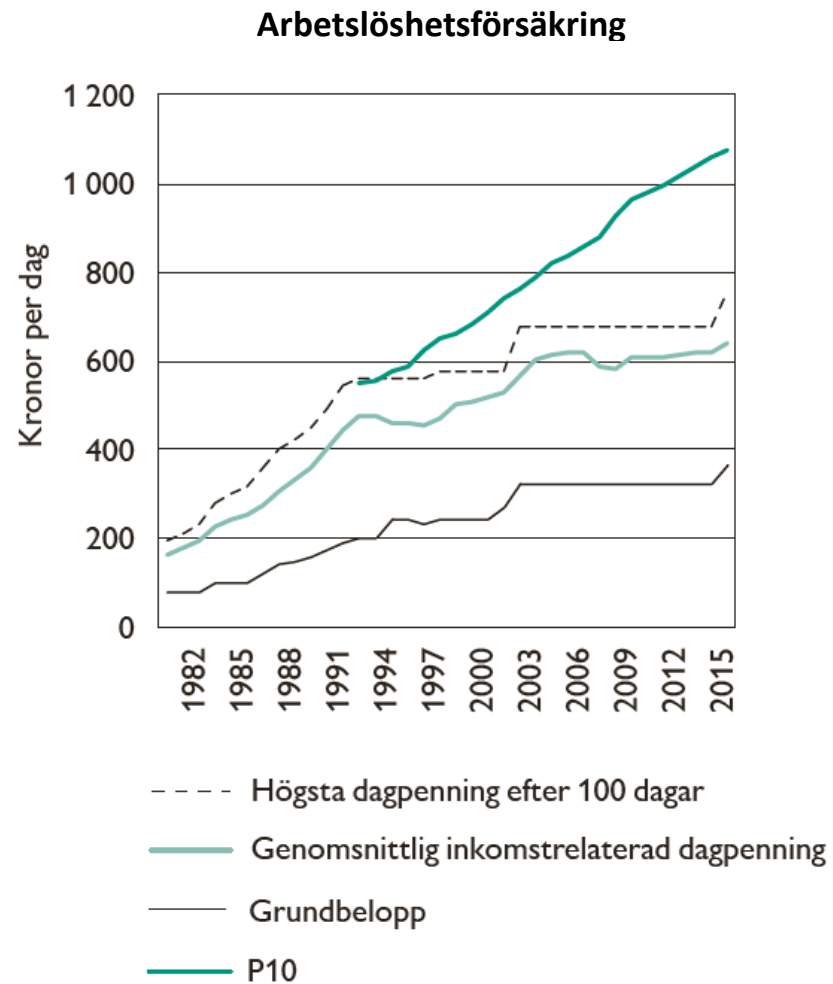

Starkt samband mellan kvalifikationer och sysselsättning (svagt samband med lön)

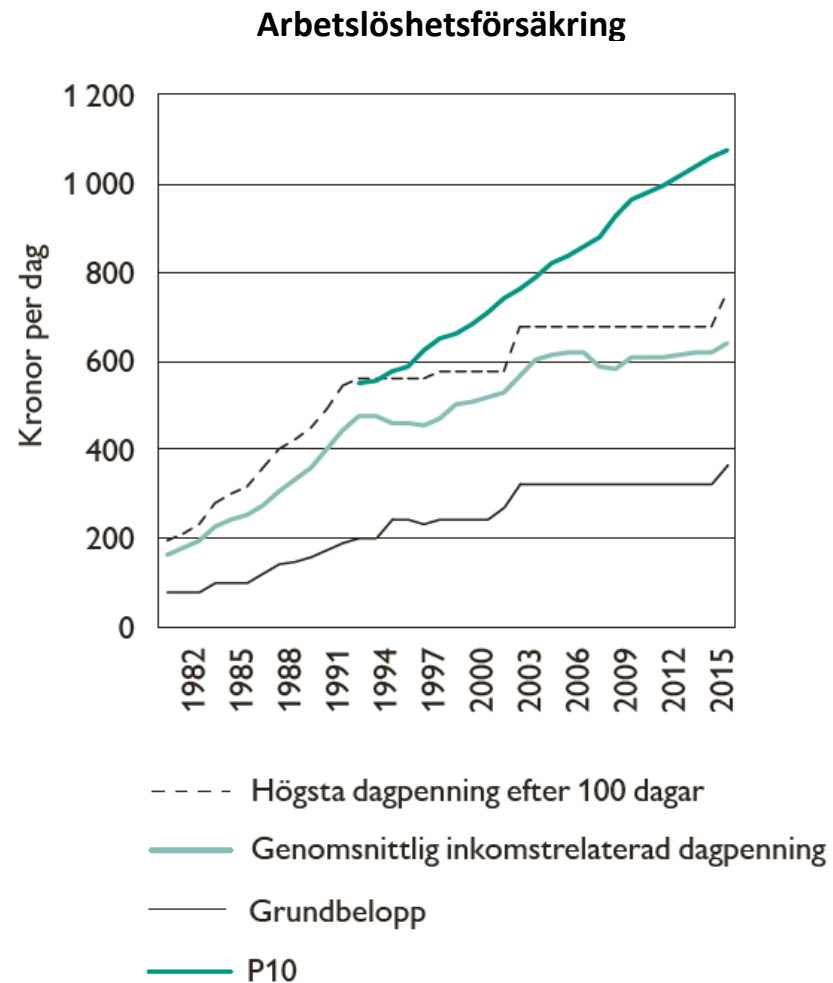
Medianlön och sysselsättning uppdelat på läsförståelsenivå

Incitamenten till arbete har ökat enormt

Incitamenten till arbete har ökat enormt = konsekvenserna av att misslyckas har ökat

Allt fler av de som misslyckas tillhör utsatta grupper

- Unga lågutbildade
- Äldre arbetslösa
- Flykting- och anhöriginvandrade

Hur kan man förbättra situationen?

1. Förbättra humankapitalet - kvalitet på utbildningsinsatser
2. Minska barriärerna in på arbetsmarknaden
3. Särskilda jobb för de som misslyckas trots allt

Hur får man bra utbildningsinsatser?

- Insatser som kommer tidigt
- Tillgängliga för de som saknar alternativ
- Arbetsmarknadsinriktade
- Lättigenkännliga meriter
- Arbetsgivarkontakter

Särskilda jobb för de som misslyckas

- Behövs system för att även de som misslyckas ska kunna delta på arbetsmarknaden
 - Motsv FAS3, Plusjobb...
- Bör betalas som arbetslöshetsersättning
 - För att få tillräcklig volym och för att bevara incitament
- Begränsat till de som har riktigt svårt att få arbete
 - Men meningsfulla arbetsuppgifter

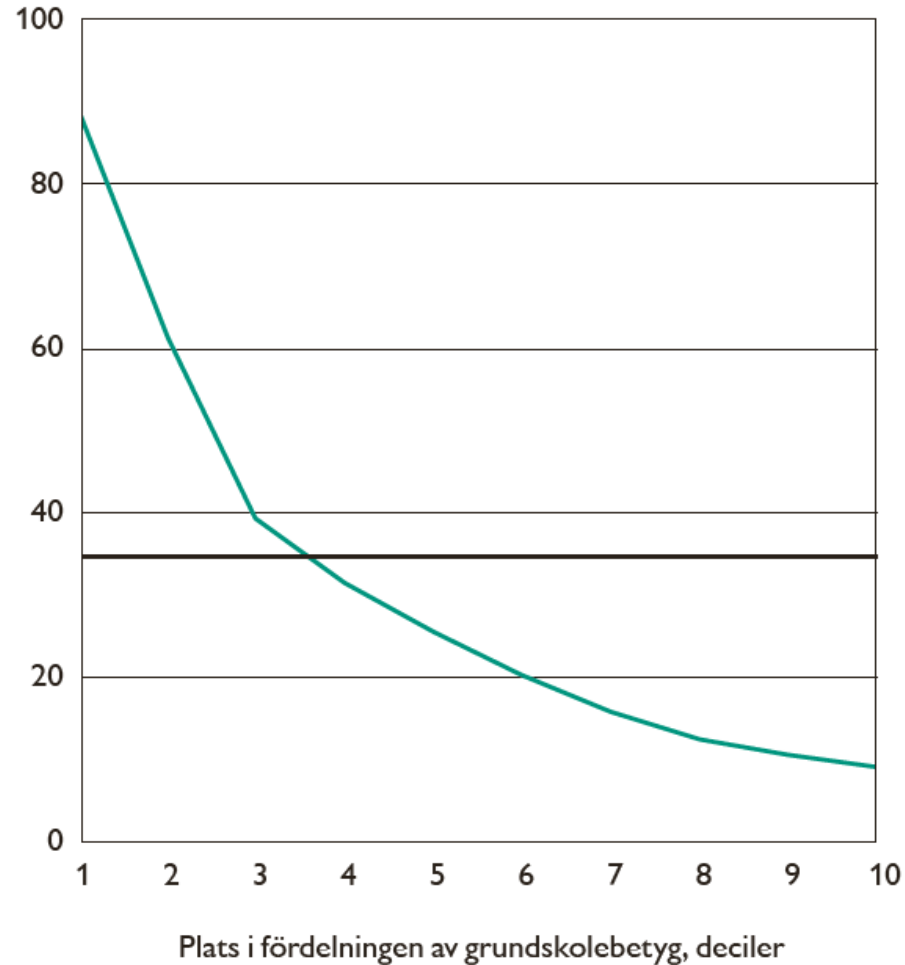
Unga lågutbildade

Problem för unga med svaga studieprestationer

- Problemfri väg till arbetsmarknaden för de flesta ungdomar
 - 90 procent etablerat sig vid 30 års ålder
- Unga som inte fullföljt gymnasiet är en riskgrupp
- Denna grupp består i huvudsak av elever med låga grundskolebetyg

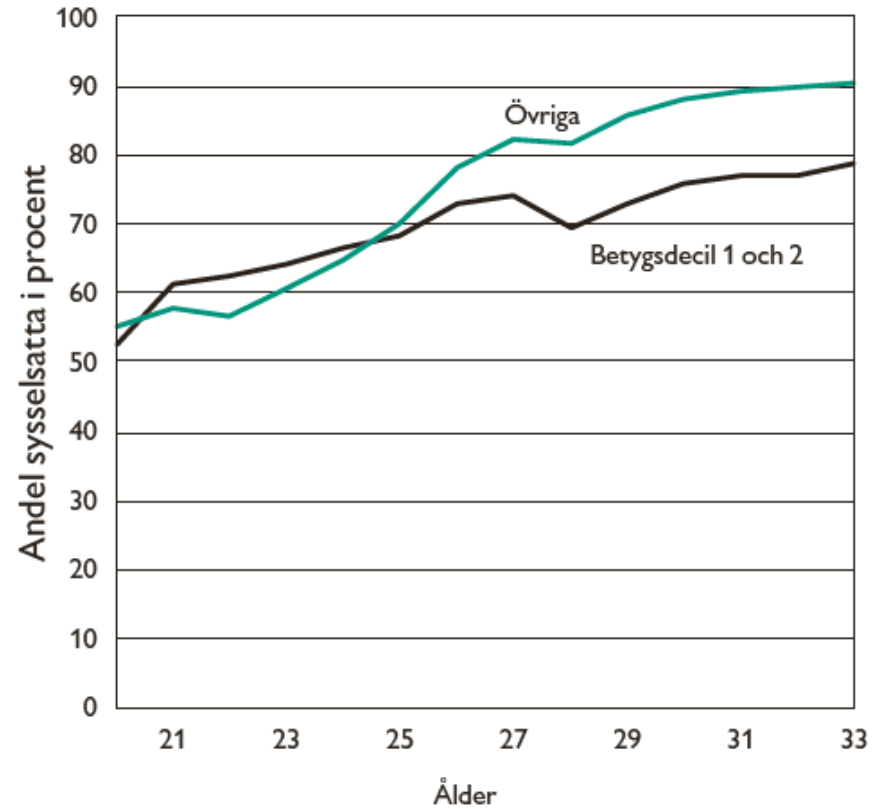
Ej fullföljda gymnasiestudier och grundskolebetyg

Andelen som ej slutfört gymnasiet vid 19 års ålder

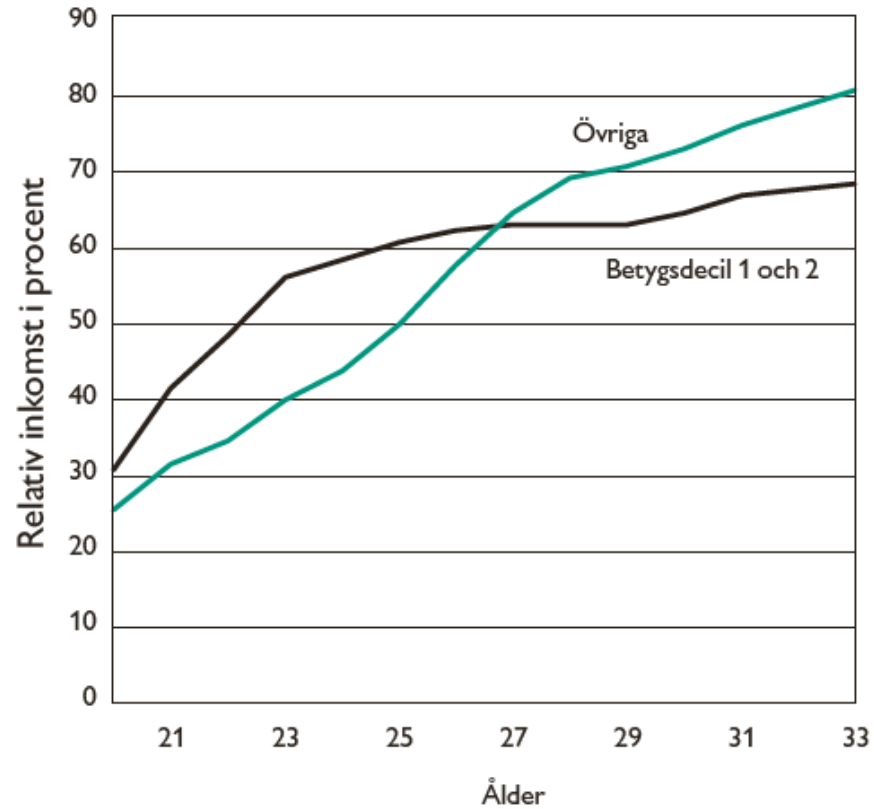

Etableringen på arbetsmarknaden

Sysselsättning 20-33 år

Inkomstutveckling 20-33 år

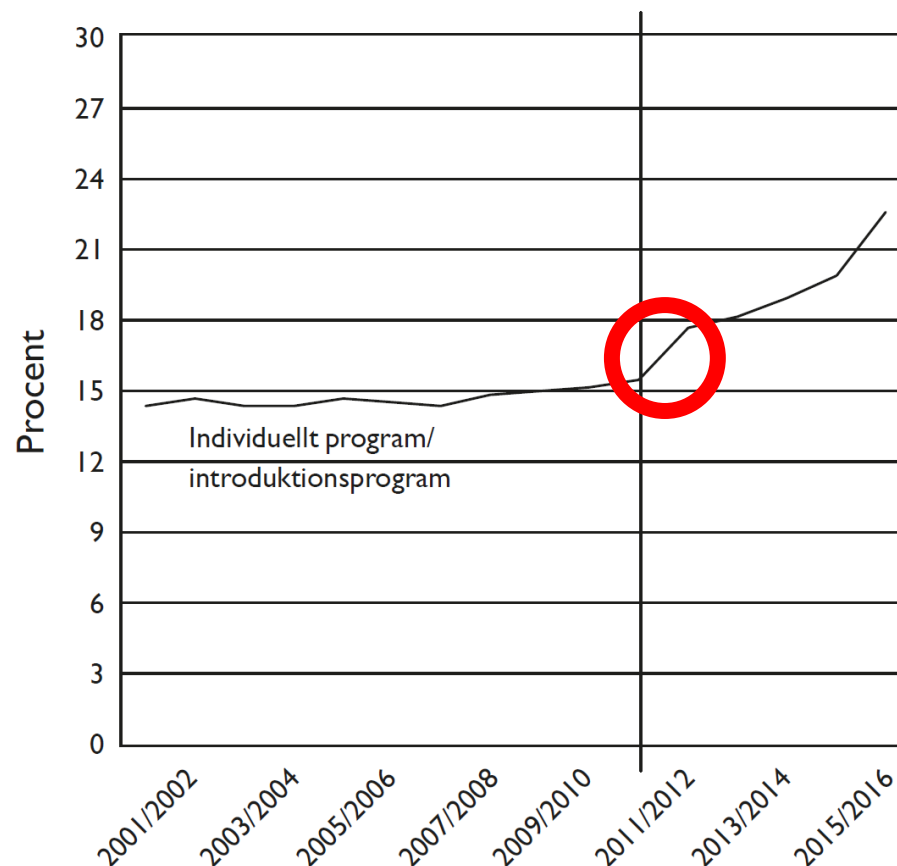
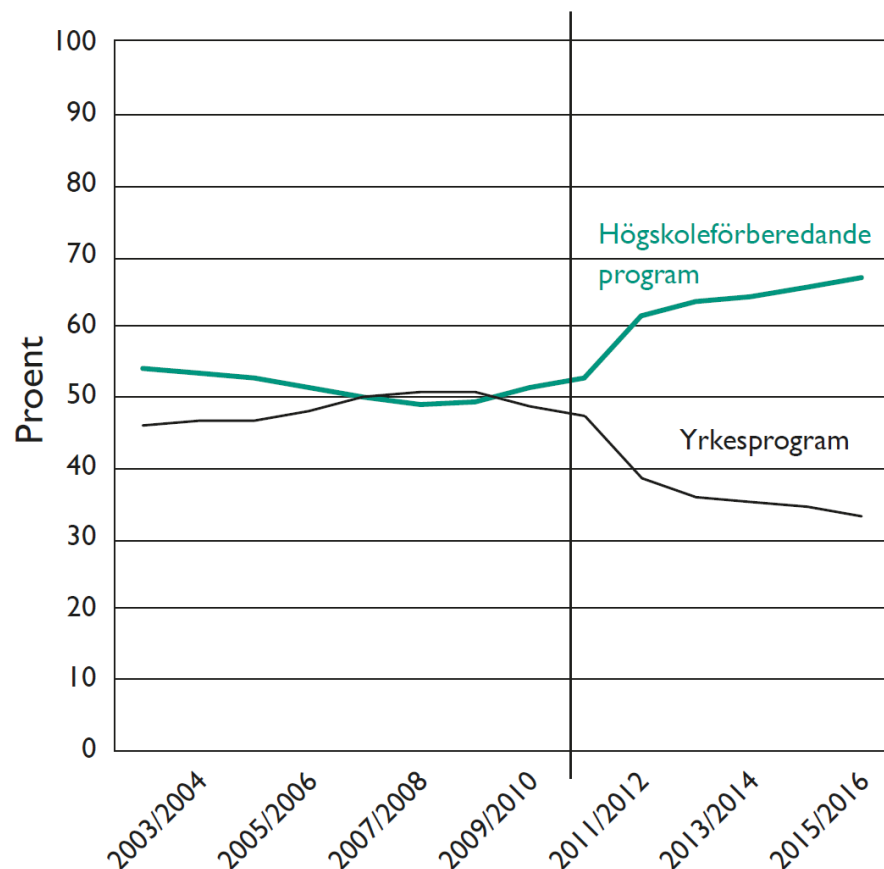

Låg genomströmning i gymnasieskolan

- 90-talets reformering av skolan en bidragande orsak
 - Förlängning av yrkesutbildningen och mer teoretiskt innehåll
 - Målrelaterade kursbetyg
- 2011 reformerades skolan på nytt:
 - Skärpta inträdeskrav till nationella program
 - Mindre teoretiskt innehåll på yrkesprogrammen
 - Individuellt program → 5 introduktionsprogram
 - Skärpta examenskrav (90-procentskravet)
 - Avskaffad automatisk högskolebehörighet i yrkesprogrammen

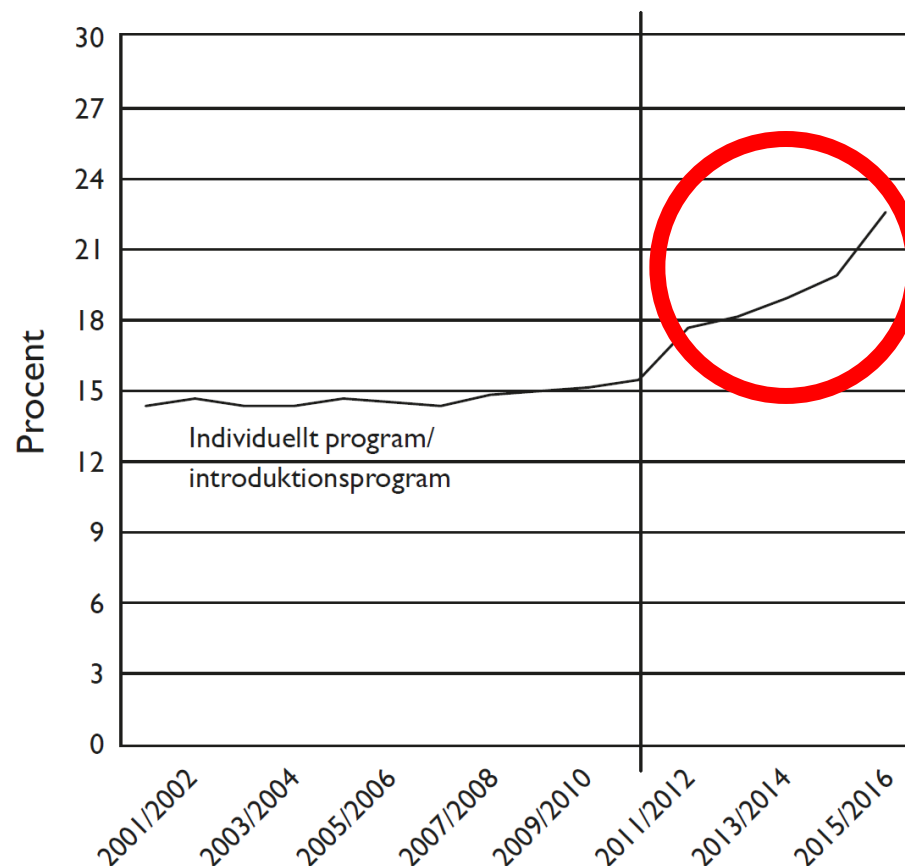
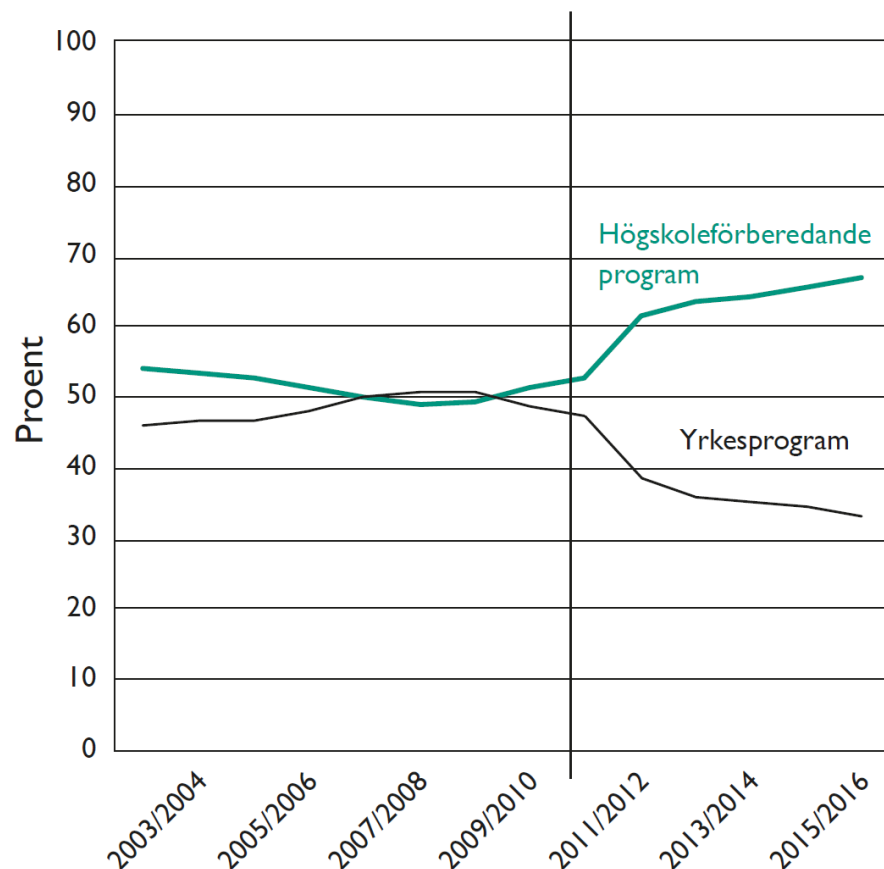
Kraftig ökning av elever utanför de nationella programmen

Andelen av gymnasieelever i årskurs 1 på olika typer av program

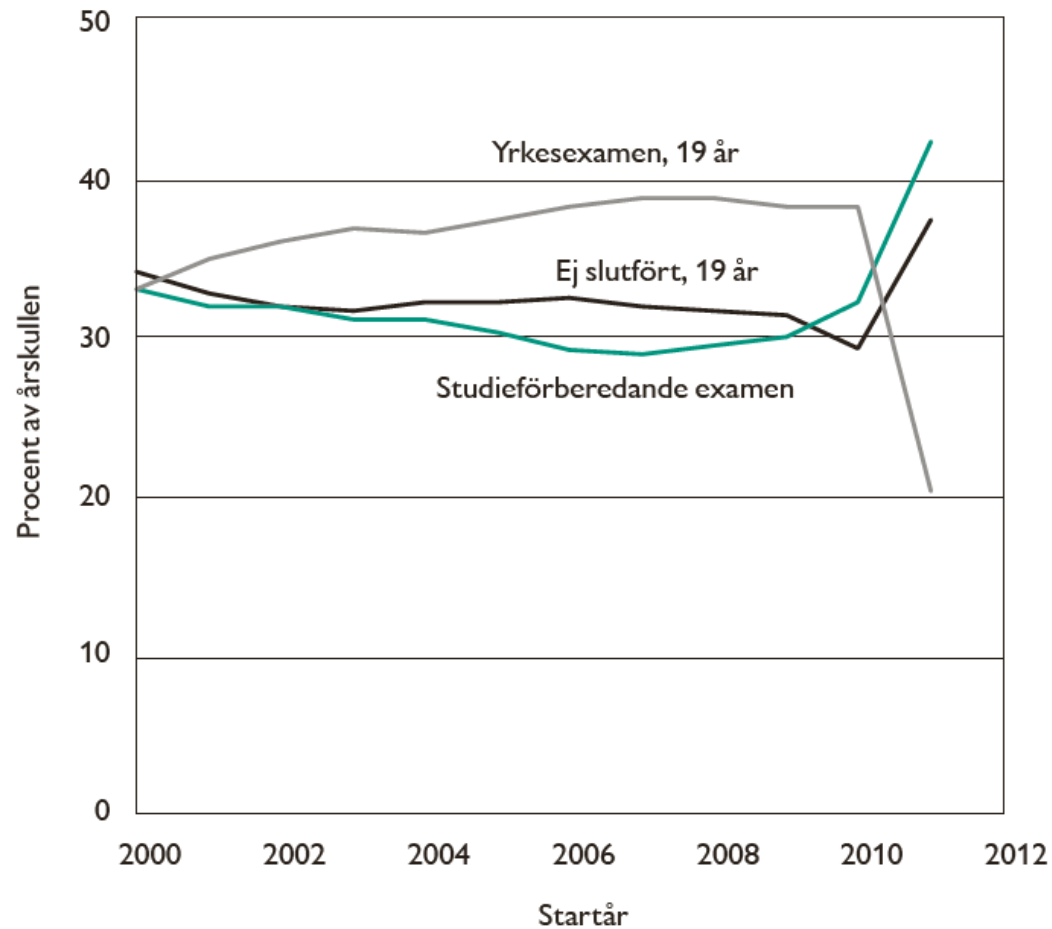
Kraftig ökning av elever utanför de nationella programmen

Andelen av gymnasieelever i årskurs 1 på olika typer av program

Minskad genomströmning

Andelen elever som avslutar/inte avslutar ett nationellt program vid 19 års ålder

- Gäller särskilt elever med svag studiebakgrund

Lite arbetsmarknadskontakter i utbildningen

- Svensk skola tillhandahåller lite kontakter med arbetsgivare relativt andra (nordiska) länder
 - Ofta bristfälligt organiserat
- Forskning pekar på att kontakter är mycket viktiga för ungdomars arbetsmarknadsinträde
 - Troligtvis särskilt viktiga för elever som inte fullföljer gymnasiet

Rekommendationer

- Sänk inträdeskraven till de gymnasiala yrkesutbildningarna
- Öka mängden arbetsplatsförlagd utbildning på yrkesutbildningarna
- Återinför ämnesbetygen
- Återinför *inte* krav på högskolebehörighet för fullvärdigt gymnasiebetyg
- Sänk examenskraven på yrkesprogrammen
- Se över introduktionsprogrammen
- Subventionera arbetsgivare som anställer unga lågutbildade

Äldre arbetslösa

Arbetsmarknaden för äldre (55+)

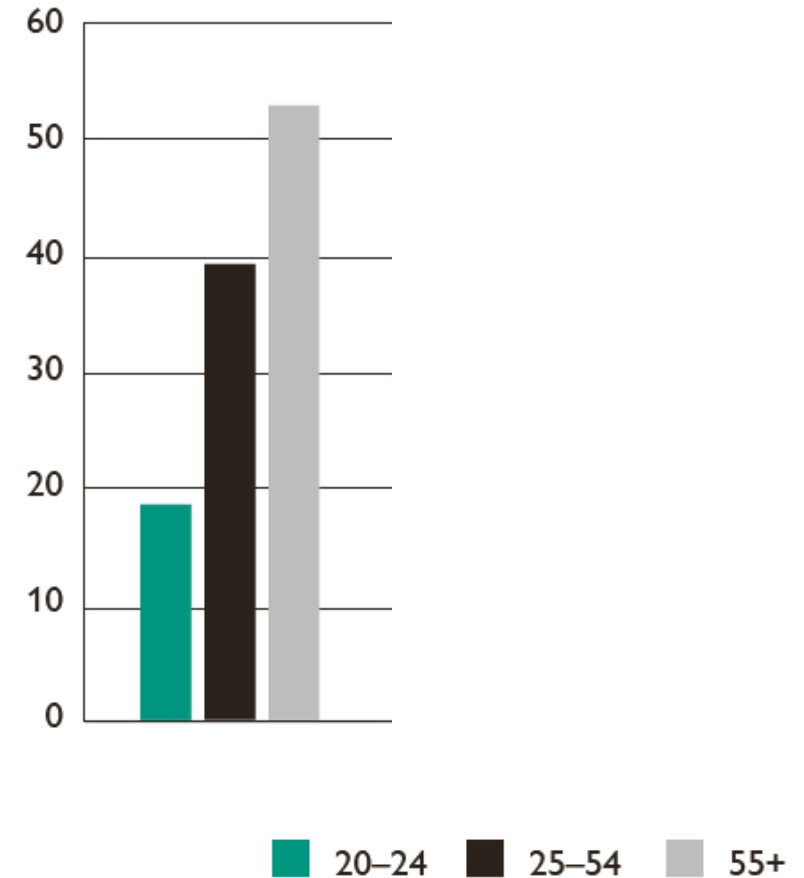
Bra utfall för de flesta:

- Högt arbetskraftsdeltagande och sysselsättning
- De flesta välmatchade med stabila anställningar

Men problem för dem som blir arbetslösa:

- Många långtidsarbetslösa

Andel arbetslösa som varit utan jobb mer än sex månader

Orsaker till problemen för äldre arbetslösa

- Humankapital
Låg formell utbildning och företagsspecifik erfarenhet
- Viljan och förmågan att arbeta
Goda ekonomiska incitament att arbeta med nuvarande pensionssystem och ofta god hälsostatus
- Åldersdiskriminering
Påverkar vid rekryteringar
- Kostnader för att anställa äldre
Höga lönekrav och höga totala anställningskostnader

Rekommendationer

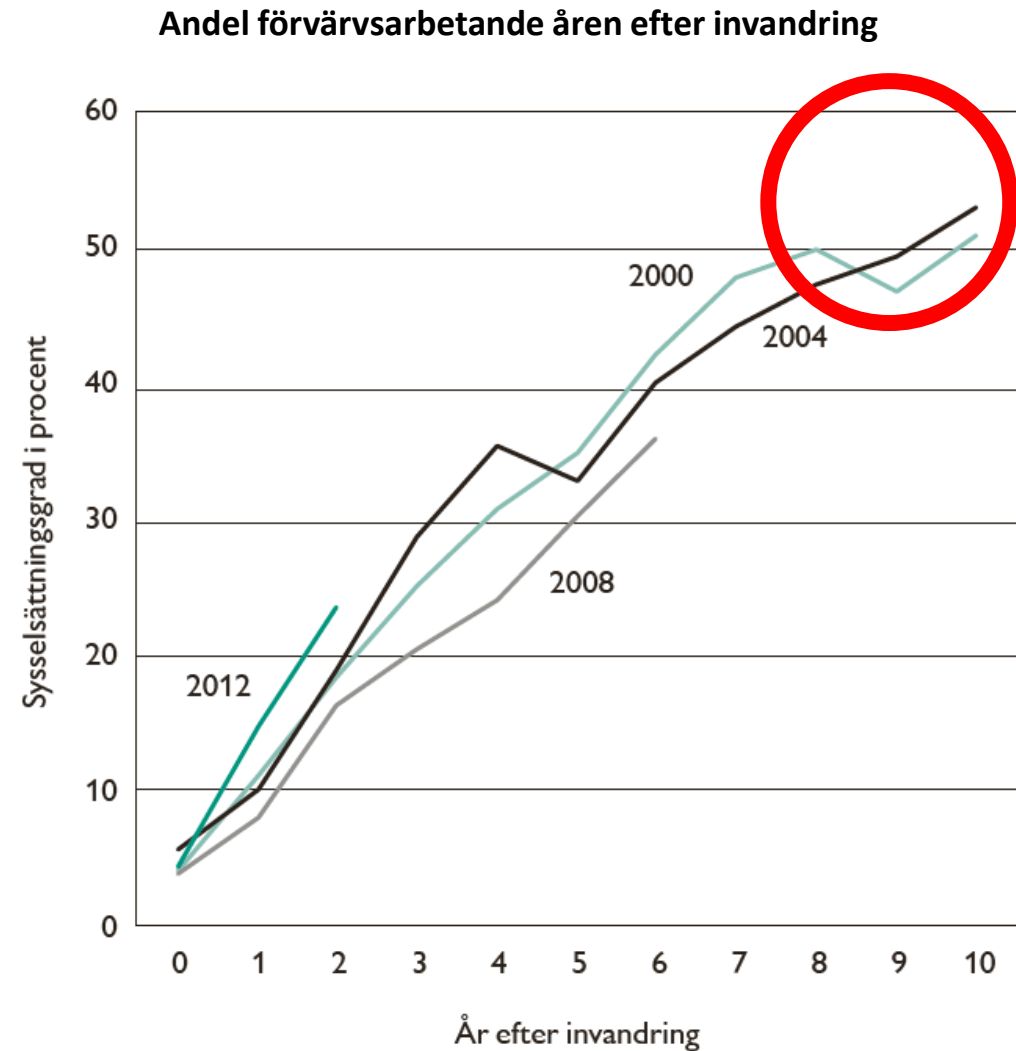
- Ge äldre arbetslösa tillgång till tidiga obligatoriska arbetsmarknadsinsatser
- Se över anställningssubventioner riktade mot äldre
- Skapa särskilda jobb för personer som står mycket långt från den reguljära arbetsmarknaden
- Åtgärder mot diskriminering
- Stöd till äldre sysselsattas kompetensutveckling

Flykting- och anhöriginvandrade

Arbetsmarknaden för flyktinginvandrade

- Låg sysselsättning och hög arbetslöshet
- Mycket lång tid till etablering på arbetsmarknaden

Orsaker till problemen för flyktinginvandrade

- Låg formell utbildning
- Bristande kunskaper i svenska
- Dålig tillgång till informella nätverk
- Höga krav från arbetsgivare
- Diskriminering

Förstärks av bristfälligt utformade integrationsinsatser

Rekommendationer

Under asylprövningstiden:

- Snabbare asylbeslut och mer aktiv väntan

Direkt efter beviljat uppehållstillstånd:

- Insatser som sker på arbetsplatser snarare än i form av förberedande och orienterande insatser
- Mer individanpassad och arbetsnära SFI
- Mer överskådlig arbetsnära validering (t.ex. fungerande snabbspår)

Tiden efter etableringsinsatserna:

- Förstärkt arbetsgivarinriktad förmedling
- Förenklade anställningssubventioner

Slutsatser

Behöver vi en mer inkluderande arbetsmarknad?

Behöver vi en mer inkluderande arbetsmarknad?

1. Svårigheterna för utsatta grupper är betydande
2. Berör ett ökande antal personer
3. Konsekvenserna av att misslyckas med att komma in på arbetsmarknaden är större än tidigare

I avsaknad av alexanderhugget...

I avsaknad av alexanderhugget...

....behövs reformer på flera områden:

1. Bättre utbildningsinsatser
2. Minskade barriärer in på arbetsmarknaden
3. Särskilda arbeten för de som ändå inte lyckas

Hur minskas barriärerna till arbetsmarknaden?

- Rekommendationer till regeringen:
 - Förenklade sysselsättningssubventioner
 - Erfarenheterna är goda, men de borde användas mer
 - Riktade snarare än generella
- Rekommendationer till arbetsmarknadens parter:
 - Gör det som kan göras inom varje avtalsområde
 - Ökad differentiering av lägstalöner
 - Lokal lönebildning som inte missgynnar de lågkvalificerade
 - Undvikande av formella kvalifikationskrav

Hur minskas barriärerna till arbetsmarknaden? (forts.)

Hur minskas barriärerna till arbetsmarknaden? (forts.)

- Rekommendationer till regeringen *och* parterna
 - Försök till samarbeten om arbetsmarknadsinträde på senare år
 - Förbättra implementeringen av yrkesintroduktionsavtal och snabbspår
 - Samarbetet och implementeringen måste bli bättre!
- Högkvalitativa trepartsavtal bättre för alla än ökad statlig styrning